

Factors Affecting Critical Internet-Consumption Behavior of Senior High School Students in Bangkok*

*Pranee Joyrod ***

*Laddawan Kasemnet ****

*Prateep Jinngae *****

Abstract

There were three purposes in this research. First it aimed to predict critical internet-consumption behavior through internal and external factors of senior high school students in Bangkok. Second, was to the examine the interaction between internal and external factors affecting critical internet-consumption behavior. Third, was to compare critical internet-consumption behavior as classified by students' gender and grade point average . The subjects comprised of 314 senior high school students in Bangkok. Questionnaires were used as means of data collection. Then data were analyzed by descriptive statistics, t-test, Two-way Analysis of Variance, and Stepwise Multiple Regression Analysis. The results were as follows: 1) Internal factors including reasonable and social responsibility, and external factors including peer models, teacher's social support and media's social support could predict critical internet-consumption behavior at a percentage of 39.00 2) It was found that there were significant interaction between locus of control and family models, and critical internet-consumption behavior by senior high school students in Bangkok. That was students with high self control and family models significantly gained more critical internet-consumption behavior than those with low family models at 0.05 level. 3) Students of different sex and GPA background significantly gained critical internet-consumption behavior.

Key words : Internet-Consumption Behavior , Critical

* Thesis for the Master Degree in Behavioral Science Research, Srinakharinwirot University

** Graduate Student, degree in Applied Behavioral Science Research, E-mail: pla_pod_ply@yahoo.com

*** Associate Professor in Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

**** Assistance Professor in Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับสื่อ อินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร*

ปราณี จ้อยรอด**

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร***

ประทีป จินจี่****

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ทำนายพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยตัวแปรปัจจัยภายใน-ภายนอก เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายใน-ภายนอก ที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ระหว่างนักเรียนที่มีเพศและคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 314 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวแปรปัจจัยภายในได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผล ความรับผิดชอบต่อสังคม ตัวแปรปัจจัยภายนอกได้แก่ การได้รับตัวแบบจากเพื่อน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสื่อ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ได้ร้อยละ 39 2) พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเองและการได้รับตัวแบบจากครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร คือ ในกลุ่มนักเรียนที่มีการควบคุมตนเองมาก นักเรียนที่ได้รับตัวแบบจากครอบครัวมากมีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณมากกว่านักเรียนที่ได้รับตัวแบบจากครอบครัวน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) นักเรียนที่มีเพศและคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน

คำสำคัญ : การรับสื่ออินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ต วิจารณญาณ

* ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** บัณฑิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยเป็นอย่างมาก จากการสำรวจของสำนักเอแบคโพล เรื่อง ความคิดเห็นและพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเยาวชนไทย โดยสำรวจจากประชาชนทั่วไปอายุ 15-24 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ร้อยละ 90 เล่นเกมออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 53.9 คุยผ่านโปรแกรม ร้อยละ 62.6 ดูภาพโป๊เปลือย ร้อยละ 54.8 ดาวน์โหลดภาพ/วิดีโอโป๊รวมทั้งเล่นเว็บแคม และยังพบว่ามียูทูบเคยได้รับภาพ/วิดีโอโป๊เปลือยผ่านทางอีเมล ร้อยละ 53.1 (ไทยรัฐ, 10 กุมภาพันธ์ 2550:19) เพราะเหตุนี้ เนื้อหาที่ไหลเวียนอยู่ในอินเทอร์เน็ต จึงมีทั้งเนื้อหาที่มีประโยชน์และโทษ อีกทั้งยังมีรูปแบบของการกระทำผิดที่เข้าข่ายอาชญากรรม ที่นำเสนอข่าวสารตามหน้าหนังสือพิมพ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านี้สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากเนื้อหาที่เบี่ยงเบนไปจากความจริง รวมถึงความน่าสนใจการดึงดูดใจของสารนั้นๆ อีกส่วนหนึ่งมาจากการที่บุคคลเลือกรับข่าวสาร และเชื่อในสารเหล่านั้น โดยไม่ได้ผ่านการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต, 2549:12-13) กล่าวว่า หากบุคคลมีพฤติกรรมการเสพบริโภคซึ่งรวมถึงเทคโนโลยี ด้วยความลุ่มหลงมัวเมา ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เสื่อมคุณภาพชีวิต เบียดเบียนสังคม ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และเกิดมลภาวะจึงก่อปัญหาอย่างมากแก่ทั้งชีวิต สังคมและโลก ด้วยเหตุนี้ จึงต้องพัฒนาพฤติกรรมการเสพบริโภคเทคโนโลยีให้เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากปัญญาที่รู้เข้าใจและปฏิบัติให้ถูก พิจารณาการเสพบริโภคเทคโนโลยีให้ตรงพอดีกับวัตถุประสงค์ของการบริโภค แต่การที่จะมีพฤติกรรมนั้นได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความต้องการ ความเชื่อเจตคติ ความรู้สึกที่ไม่เหมือนกัน ของแต่ละบุคคล (พีระ จิโรโสภณ, 2533:637)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณตามพระธรรม

ปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต, 2546:3-17) ในส่วนที่กล่าวว่าว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ คือ การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องต่อตนเองและสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปคนเราจะประกอบกิจกรรม หรือทำการต่างๆ โดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมทางกายวาจา ถ้าไม่แสดงออกมาภายนอกก็จะทำอยู่ภายใน ซึ่งการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องของคนเรานั้นจะต้องมีการฝึกฝนพัฒนาตน โดยมีการพัฒนาปัญญาเป็นแกนกลาง เป็นกระบวนการที่ดำเนินไปภายในตัวบุคคลได้แก่ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ ค่านิยมที่ถูกต้อง เกื้อกูลแก่ชีวิตและสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึง การกระตุ้นชักจูงจากภายนอก ได้แก่ การสั่งสอน แนะนำ การถ่ายทอด การโฆษณา คำบอกเล่า ข่าวสาร คำชี้แจงอธิบายจากผู้อื่น ตลอดจนการเรียนรู้เลียนแบบจากแหล่งต่างๆ ภายนอก จากแนวคิดของท่านพระธรรมปิฎก พบว่าการที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆ ก็ตามเกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการคือปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยภายนอกตัวบุคคล แต่เนื่องจากการกระทำพฤติกรรมนั้น ไม่ได้เกิดจากปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอกเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกร่วมกันทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นๆ ได้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดด้านการจัดการกับพฤติกรรมของ อัลบานเนส มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย ซึ่งแนวคิดด้านการจัดการกับพฤติกรรมของ อัลบานเนส (สิริลักษณ์ ตรียตริง ตรีคุณ, 2550:22-23 อ้างอิงจาก Albanese, 1981:204) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลมาจาก 2 องค์ประกอบคือ ลักษณะส่วนบุคคลกับสภาพแวดล้อม อธิบายได้ว่า ลักษณะส่วนบุคคลกับสภาพแวดล้อม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน จะส่งผลต่อการกระทำพฤติกรรมของบุคคล และจากการรวบรวมแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งทางจิตวิทยา สังคมวิทยา และนิเทศศาสตร์มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อหาตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ที่ต้องการ

หาปัจจัยที่สำคัญ เพื่อทำนายพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างมีวิจารณญาณ

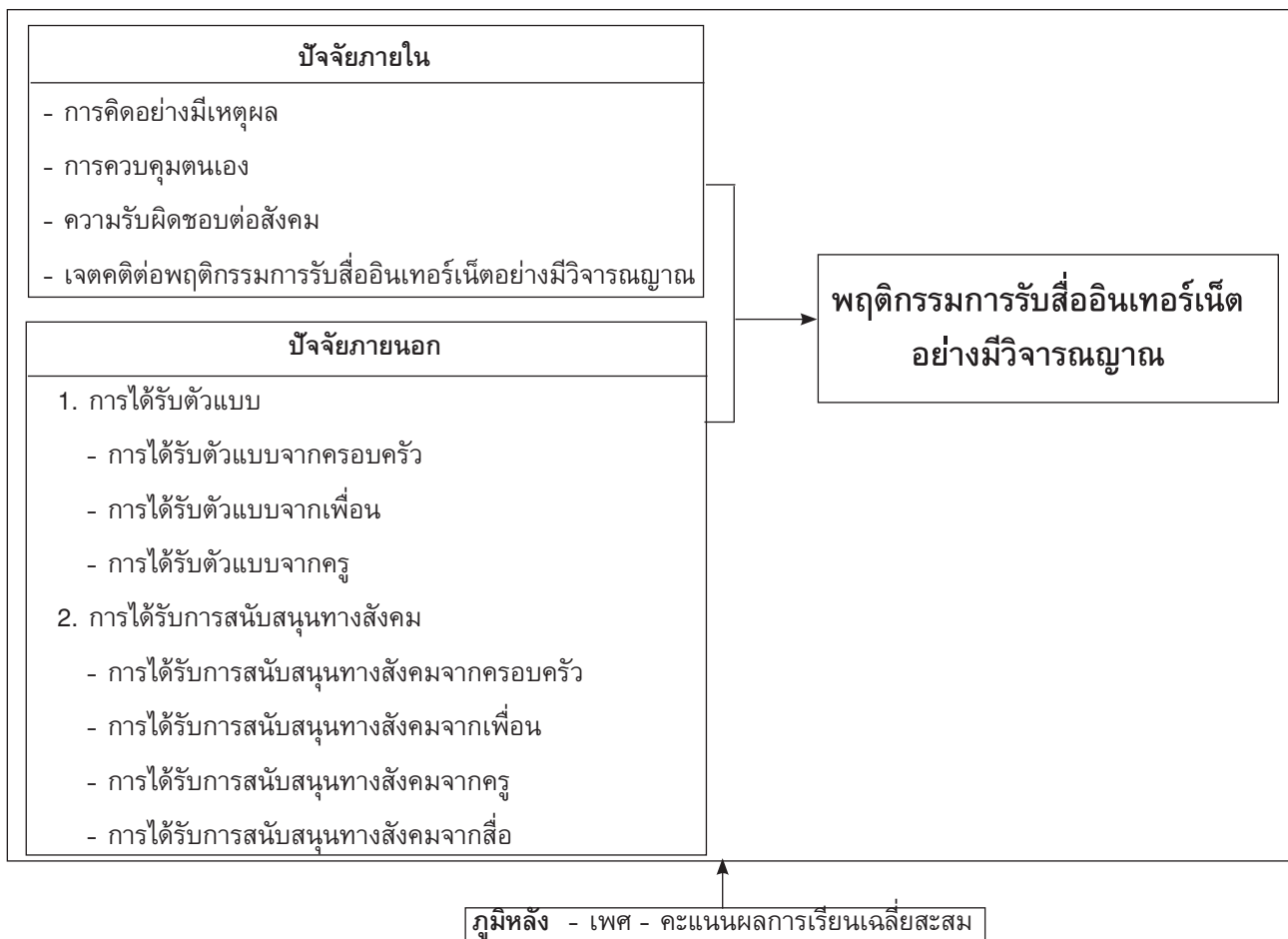
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทำนายพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างมีวิจารณญาณ ด้วยตัวแปรปัจจัยภายใน-ภายนอก

2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายใน-ภายนอกที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ

3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณระหว่างนักเรียนที่มีเพศและคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผล การควบคุมตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม เจตคติต่อการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การได้รับตัวแบบ (การได้รับตัวแบบจากครอบครัว การได้รับตัวแบบจากเพื่อน การได้รับตัวแบบจากครู) การได้รับการสนับสนุนทางสังคม (การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสื่อ) สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรม การรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายใน ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผล การควบคุมตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม เจตคติต่อพฤติกรรม การรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การได้รับตัวแบบจากครอบครัว การได้รับตัวแบบจากเพื่อน การได้รับตัวแบบจากครู การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสื่อ มีผลต่อพฤติกรรม การรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ

3. นักเรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรม การรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่ศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา 2550 เขตการศึกษา 1, 2 และ 3 แบ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 รวมจำนวน 360 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น และได้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อการวิจัย ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยเก็บ

โดยผ่านโรงเรียนได้กลับคืนครบถ้วนสมบูรณ์ รวมจำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 87.22

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบ และแบบสอบถามตัวแปรที่ศึกษา แบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ จำนวน 12 ฉบับ โดยผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยง ตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านใช้เกณฑ์ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งหมด แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้แบบสอบถามสมบูรณ์มากที่สุดก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้การคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item total correlation) ตามสูตรของเพียร์สัน (Pearson product correlation) เลือกข้อความที่สัมพันธ์สหสัมพันธ์ มีนัยสำคัญทางสถิติไว้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543:144) และนำข้อความที่เลือกไว้ของแบบสอบถามแต่ละฉบับไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ของฉบับใช้จริงได้ดังนี้

1. การคิดอย่างมีเหตุผล ค่า α เท่ากับ 0.57
2. การควบคุมตนเอง ค่า α เท่ากับ 0.60
3. ความรับผิดชอบต่อสังคมค่า α เท่ากับ 0.38
4. เจตคติต่อพฤติกรรม การรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณค่า α เท่ากับ 0.52
5. การได้รับตัวแบบจากครอบครัวค่า α เท่ากับ 0.39
6. การได้รับตัวแบบจากเพื่อนค่า α เท่ากับ 0.44
7. การได้รับตัวแบบจากครู ค่า α เท่ากับ 0.54

8. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ค่า α เท่ากับ 0.78

9. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน ค่า α เท่ากับ 0.47

10. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู ค่า α เท่ากับ 0.66

11. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสื่อ ค่า α เท่ากับ 0.75

12. พฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ค่า α เท่ากับ 0.66

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way analysis of variance) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพบการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) เกิดขึ้น ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ Simple effect ต่อเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

3. ใช้สถิติพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของประชากร ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน ร้อยละ

4. ใช้สถิติทดสอบ t (t-test) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลวิจัยจากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 314 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 56.40 และมีคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ในเกณฑ์ดี คิดเป็นร้อยละ 50.00

2. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู ความรับผิดชอบต่อสังคม การได้รับตัวแบบจากเพื่อน

การคิดอย่างมีเหตุผล และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสื่อสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ได้ร้อยละ 37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่เข้าทำนายตัวแรกคือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู (β เท่ากับ 0.32) ลำดับที่สองคือ ความรับผิดชอบต่อสังคม (β เท่ากับ 0.18) ลำดับที่สามคือ การได้รับตัวแบบจากเพื่อน (β เท่ากับ 0.15) ลำดับที่สี่คือ การคิดอย่างมีเหตุผล (β เท่ากับ 0.13) และลำดับที่ห้าคือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสื่อ (β เท่ากับ 0.11)

3. พบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรปัจจัยภายในและตัวแปรปัจจัยภายนอก 1 คู่ ได้แก่ การควบคุมตนเอง และการได้รับตัวแบบจากครอบครัว ที่มีต่อพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร

4. นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า นักเรียนที่มีคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่างกันมีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

จากสมมติฐานที่ 1 พบ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู เป็นตัวแปรสำคัญลำดับแรกในการทำนายพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากการสนับสนุนทางสังคมจะแปลความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรม ไปสู่พฤติกรรมนั้นได้ จากการให้การสนับสนุนทางด้านจิตใจและอารมณ์ รวมทั้งด้านความสะดวก หรือสร้างสภาพการณ์ของความจริงใจ ความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจ ให้ข้อมูลข่าวสารหรือแนวคิดใหม่ๆ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ, 2534: 170 อ้างอิงจาก Gottlieb, 1978) ซึ่งครูเป็นตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคม

ในการอบรมเด็กทั้งทางด้านวิชาการ การฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และระเบียบวินัยที่เหมาะสม (งามตา วรินทร์านนท์, 2545:187) เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการศึกษาหาความรู้และเป็นแหล่งที่รวบรวมความรู้ นานาประการที่จำเป็นต้องใช้ในสังคม โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อดำรงรักษาความรู้ ทักษะ ประเพณี และความเชื่อของสังคมเอาไว้ (ประณต คำนิม, 2549:62 อ้างอิงจาก Berns, 2004: 47) จากการศึกษาที่โรงเรียนเป็นเสมือนสมองของสังคม ครูจึงมีบทบาทในเรื่องการสนับสนุนทางข้อมูลข่าวสาร (Information support) ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน นอกจากนี้ครูยังเป็นผู้ฝึกฝนความสามารถ และสร้างทัศนคติ ในอันที่จะตอบสนองต่อความต้องการของตัวบุคคลและระบบสังคมด้วย คุณภาพของโรงเรียน ความชำนาญ และรูปแบบในการสอนของครู ความพร้อมของตำราประกอบการเรียน และอุปกรณ์การศึกษาอื่นๆ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของกระบวนการทำให้ข้อมูลทางการศึกษา อันจะส่งผลถึงความสามารถในการเรียนของนักเรียน (ประณต คำนิม, 2549: 62-63 อ้างอิงจาก Pollitt, 1984: 8)

นอกจากครูจะมอบข้อมูลทางวิชาการในวิชาเฉพาะที่ส่งผลต่อความสามารถทางการเรียนตามสาขานั้นๆ โดยตรงแล้ว ครูยังมอบข้อมูลในรูปแบบของการแนะนำทางวิชาการด้วย ซึ่งการแนะนำทางวิชาการคือ กระบวนการที่จะช่วยให้นักเรียนมีเป้าหมายในชีวิตและอาชีพชัดเจน และมีการพัฒนาแผนทางการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านั้น การแนะนำดังกล่าวยังเป็นการให้แนวทาง การสนับสนุน และกำลังใจแก่นักเรียนอีกด้วย (ประณต คำนิม, 2549: 63 อ้างอิงจาก Ebel, 1980:12) และการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เข้าสู่เฉพาะทาง เน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความ

ต้องการของผู้เรียนทั้งด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทางและการศึกษาต่อ (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2545: 21) ประกอบด้วยรายวิชาสาระการเรียนรู้พื้นฐานและรายวิชาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ซึ่งหน่วยการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถหลายด้าน เช่น การเลือกใช้และประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศได้เหมาะสม ถูกต้องและมีคุณภาพ (กรมวิชาการ, 2546:12) การที่ผู้เรียนจะบรรลุตามเป้าหมายของการจัดหลักสูตรการศึกษาในหน่วยการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีได้นั้น ครูจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการให้การสนับสนุนในด้านการรับสื่ออินเทอร์เน็ตที่เหมาะสม ก็จะนำไปสู่พฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ได้อย่างเหมาะสม

จากสมมติฐานที่ 2 พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเอง และการได้รับตัวแบบจากครอบครัว โดยนักเรียนที่มีการควบคุมตนเองมากและได้รับตัวแบบจากครอบครัวมาก จะมีพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณมากกว่านักเรียนที่มีการควบคุมตนเองน้อยและได้รับตัวแบบจากครอบครัวน้อย แสดงให้เห็นว่าการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการควบคุมตนเอง และการได้รับตัวแบบจากครอบครัว เนื่องจากการควบคุมตนเองของบุคคลนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง จากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยที่บุคคลนั้นเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายด้วยตนเอง การควบคุมตนเองนั้นจะอาศัยแนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบการกระทำ (Operant conditioning) ของ Skinner ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลพวงของพฤติกรรม โดย Skinner ได้อธิบายความสัมพันธ์นี้ว่า เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมแล้วบุคคลจะได้รับสิ่งที่ตามมาคือ

ผลกระทบ ซึ่งในการควบคุมตนเองก็อาศัยหลักการ เช่นเดียวกันนี้ โดยบุคคลเป็นผู้ดำเนินการในการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยตนเอง ดังนั้นจึงเป็นการ เปิดโอกาสให้บุคคลได้ควบคุมสิ่งเร้า หรือควบคุมผล กรรมด้วยตนเอง การที่บุคคลเป็นผู้กำหนดพฤติกรรม เป้าหมาย กระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย และการ ควบคุมตัวแปรทั้งภายในและภายนอกของบุคคล ตลอดจนประเมินเป้าหมายด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อเป็น การตอบสนองและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ อันจะมี ผลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นด้วยตนเองและมี ผลระยะยาวต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนั้นให้มีความ คงทนถาวร ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ก็เท่ากับเป็นการ ลดความสำคัญของอิทธิพลภายนอก และทำให้ บุคคลมีอิสระที่จะกำหนดพฤติกรรมของตนเองได้มาก ขึ้น (ประทีป จินฉิ่ง, 2540:123 อ้างอิงจาก Wilson and O'Leary, 1980)

นอกจากนี้การที่นักเรียนมีพฤติกรรมมารับสื่อ อินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณได้ นอกจากจะต้องมี การควบคุมตนเองแล้วนั้น ยังมีปัจจัยที่สำคัญอีก ประการหนึ่งร่วมกันทำให้เกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์ คือ การได้รับตัวแบบจากครอบครัว เนื่องจากครอบครัว เป็นสถาบันแรกและสถาบันหลักที่ทำหน้าที่ถ่ายทอด ทางสังคมให้แก่เด็ก โดยเฉพาะบิดามารดา มีบทบาท สำคัญในการเป็นแบบอย่างให้กับบุตรของตนใน คุณลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ และพฤติกรรมที่ดีงาม (อรพินทร์ ชูชม และคณะ, 2549: 20) ดังนั้น จาก การที่นักเรียนเกิดความคิดในการควบคุมตนเองให้มี พฤติกรรมมารับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ แล้ว ประกอบกับเห็นตัวแบบจากครอบครัวในการ กระทำพฤติกรรมดังกล่าว แล้วได้รับประโยชน์หรือ ความพึงพอใจจากการกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งช่วย สนับสนุนความคิดของตนเอง สอดคล้องกับความ ต้องการของตนเอง ทำให้บุคคลเกิดการดำเนินการ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ข้อพบนี้เป็นไปตามทฤษฎีของ อัลบานีส ที่กล่าวว่า การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรม

มาจากองค์ประกอบ 2 อย่างคือ ลักษณะส่วนบุคคล กับสภาพแวดล้อม โดยที่ลักษณะส่วนบุคคลกับสภาพ แวดล้อม เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน จะส่งผลต่อ พฤติกรรมของบุคคล

จากการศึกษางานวิจัย ไม่มีแนวคิดที่ชัดเจนว่า ตัวแปรปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกที่จะมี ปฏิสัมพันธ์กัน ทำให้เกิดพฤติกรรมมารับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยจึงศึกษาตัวแปรทั้งคู่ ดังนั้นอาจจะพบปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรบางคู่ และ อาจไม่พบปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรบางคู่ เนื่องจากไม่มี แนวคิดที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ตัวแปรการ คิดอย่างมีเหตุผลกับการได้รับตัวแบบจากครอบครัว ตัวแบบที่กลุ่มตัวอย่างได้รับไม่ใช่ตัวแบบที่แสดงผล ในการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

ภูมิหลังด้านเพศ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่าง กันมีพฤติกรรมมารับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ ญาณแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมมารับ สื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณมากกว่านักเรียน ชาย ซึ่งวันทะนีย์ วาสิกะสิน (สายสุนีย์ อุดมณา, 2541: 94 อ้างอิงจาก วันทะนีย์ วาสิกะสิน, 2526: 65) ได้กล่าวว่าสังคมได้กำหนดบทบาทของเพศสำหรับ ชายหญิงให้มีบทบาทต่างกันตามความคาดหวังของ สังคม เพศหญิงถูกอบรมสั่งสอนให้เป็นคนเรียบร้อย สงบเสงี่ยม อ่อนน้อม ประพฤติตนอยู่ในกรอบระเบียบ ประเพณีของสังคมไทย สังคมมักเข้มงวดกับความ ประพฤติของเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย ด้วยเหตุนี้ อาจทำให้เด็กชายมีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมหรือ กระทำผิดได้มากกว่าเด็กหญิง จึงทำให้เด็กหญิงมี พฤติกรรมที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กชาย ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ธนิกานต์ มาชะศิริานนท์ (2545: 49) คือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่ง หรือรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย นอกจากนี้เพศหญิง ยังมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อแสวงหาความต้องการ ผ่อนคลายความเครียด พักผ่อนหย่อนใจ และ ความ ต้องการหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆ ในชีวิตสูงกว่าเพศชาย

แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงจะใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อหลบหนีจากปัญหาในโลกภายนอก และใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ลืมความกังวลในชีวิต ส่วนผู้ชายจะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความต้องการได้รับความพึงพอใจทางอารมณ์ และความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม และมีความนับถือตนเองสูงกว่าเพศหญิง

ในส่วนของคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยสะสมพบว่า นักเรียนที่มีคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่างกัน มีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันเช่นกัน โดยนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมมาก มีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมน้อย กุญชรีย์ คำชาย (2540: 190) กล่าวว่าผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูง เป็นผู้ที่มีความสามารถทั่วไปสูงกว่าผู้ที่มีระดับสติปัญญาต่ำ อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีสติปัญญาสูงสามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่า เข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ดีกว่า และมีการกระทำที่เหมาะสมกับสถานการณ์มากกว่าผู้ที่มีสติปัญญาต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจากรุท พุทธการุณย์วงศ์ (2549: 75) พบว่า นักเรียนที่มีปัญหา สาเหตุและผลสืบเนื่องจากการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำกว่า 1.99 ลงมา ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.00 ขึ้นไป มีผลสืบเนื่องจากการสนทนาทางอินเทอร์เน็ตทางบวกมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาปฏิบัติ

1. ผลการวิจัยนี้พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู สามารถทำนายพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณได้ โดยการที่บุคคลได้รับความสนใจ เอาใจใส่จากครูเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการรับสื่ออินเทอร์เน็ต การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งความรู้ที่มีประโยชน์และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ใน

ด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้ ด้านความบันเทิงสันทนาการ และด้านการติดต่อสื่อสาร แนวทางในการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดความรู้ ในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณให้เหมาะสมกับความรู้และความต้องการนั้น ครูจะต้องเข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ เช่น เต็มใจ ตอบคำถามเกี่ยวกับการหาข้อมูลทางการศึกษาในอินเทอร์เน็ต การแจกเอกสารเกี่ยวกับการใช้ E-mail ที่ถูกต้อง เป็นต้น ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ทั้งพ่อ แม่ และโรงเรียน รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นตัวแบบที่ดีในการรับสื่ออินเทอร์เน็ต การรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีเหตุผล และเข้ามามีบทบาทในการชี้แนะการรับสื่อมวลชนอย่างมีวิจารณญาณด้วย

2. ครอบครัวควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการรับสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น พูดคุยเกี่ยวกับการสแกนไวรัสก่อนเปิด E-mail ที่ได้รับเพื่อความปลอดภัย กล่าวชื่นชมเนื้อหาทางการศึกษาในอินเทอร์เน็ต ว่าดี ให้สาระความรู้ เป็นต้น และควรมีการฝึกการควบคุมตนเองของเด็กนักเรียนในเรื่องการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งจากครอบครัวและโรงเรียน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีการควบคุมตนเองมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนในการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. จากผลการศึกษา พบว่า อำนาจการทำนายของตัวแปรปัจจัยภายใน ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสังคม การคิดอย่างมีเหตุผล และ ตัวแปรปัจจัยภายนอก ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู การได้รับตัวแบบจากเพื่อน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสื่อ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ

ได้ร้อยละ 37 ควรมีการศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ เช่น ความเครียด การปรับตัว เป็นต้น เพื่อขยายองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการทำนายพฤติกรรมกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ เพิ่มมากขึ้น

2. จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณได้มากที่สุด (β เท่ากับ 0.32) ควรมีการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูให้สามารถใช้วิธีการสนับสนุนให้เด็กมีพฤติกรรมกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้การทำงาน อาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญศรี คำชาย. (2540). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควิธีการ.
- งามตา วณิชานนท์. (2545). *การถ่ายทอดทางสังคม กับพัฒนาการของมนุษย์*. เอกสารคำสอน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุกร พุทธการุณย์วงศ์. (2549). *การศึกษาปัญหาสาเหตุ และผลสืบเนื่องจากการสนทนาทางอินเทอร์เน็ตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ต้นสุวรรณนนท์. (2551, กันยายน). ผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 14(1), 21-32.
- ไทยรัฐ. (2550, 10 กุมภาพันธ์). เผยคนท่องเน็ต 62% เปิดเว็บไป. *ไทยรัฐ*. หน้า 19.
- ธนิภานต์ มาชะติรานนท์. (2545). *พฤติกรรมกรรมการเสพติดอินเทอร์เน็ตและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสพติดอินเทอร์เน็ต ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (วารสารสนเทศ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประณต คำฉิม. (2549). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทีป จินฉิ่ง. (2540). *การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: เอกสารประกอบการสอน. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทีป จินฉิ่ง. (2547, กันยายน). สื่อมวลชนกับการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อการศึกษาคุณลักษณะและทักษะด้านการเกษตรด้วยกระบวนการ I CAN DO. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 10 (1), 15-22
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ. (2534). *พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพ และสุขศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2546). *วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม.

พระพรหมคุณาภรณ์. (2549). *พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.

พีระ จิโรโสภณ. (2533). *ทฤษฎีการสื่อสาร*. เอกสารประกอบการสอน. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). *การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สายสุนีย์ อุดมณา. (2541). *ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศของนิสิตปริญญาตรี คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินญาณิพนธ์

กศ.ม. (สุขศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สิริลักษณ์ ตรัยตรีคุณ. (2550). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานประชาสัมพันธ์เชิงรุกของนักประชาสัมพันธ์ในสถาบันอุดมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อรพินท์ ชูชม อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2549, กันยายน). *การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย*. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 12(1), 15-35.

อรพินท์ ชูชม วิลาสลักษณ์ ชวัลลี พรรณี บุญประกอบ และทัศนากองกักดี. (2550, กันยายน). *การสำรวจพฤติกรรมการใช้และขจัดโทรศัพท์มือถือ-แบตเตอรี่ของคนไทย*. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 13(1), 1-14.